

d'allò que estem acostumats a considerar un *bon català*. De fet, abans de publicar-ne l'obra poètica completa, Maria-Mercè Miró —que també n'havia editat el teatre l'any 1988— ja havia dedicat diversos articles excel·lents a reivindicar-ne el valor, i hem de confiar que, a mesura que avanci la comprensió del riquíssim món de Fontanella, els seus mèrits literaris seran evidents per a tothom.

Fontanella va ser un autor excepcional en molts aspectes. En primer lloc, per la precocitat: les seves primeres composicions van ser redactades en plena adolescència, i ja publicava peces soltes de factura perfecta —en una època en què l'accés a la impremta era molt rar— als disset anys. Com que estava dotat d'una gran facilitat versificatòria, va ser, també, extraordinàriament prolífic: la seva obra abraça tots els gèneres (poesia, prosa, teatre) i tots els temes (polítics, amorosos, satírics, religiosos), i encara sovint sorprèn amb poemes que són variacions (dobles, triples) a partir d'un mateix vers inicial, talment com un compositor sobre una mateixa melodia. Coneixia perfectament la tradició literària hispànica, però també la llatina, la italiana i la francesa. I encara que això ens costi de veure en una obra tan extensa, en què els motius literaris de l'estètica cultista es troben per tot arreu, va ser, també, un innovador: res més lluny del versificador rutinari que reprèn, sense poder-se'n desèixer, els models retòrics de moda.

L'edició de Maria-Mercè Miró ens posa, per primera vegada, tot això a l'abast. El lector hi trobarà la guia imprescindible per entrar-hi, amb la identificació de nombrosos personatges i la datació de moltes obres que fins ara presentaven greus problemes de contextualització. Descobrirà la complexitat de la transmissió manuscrita de Fontanella i es farà càrrec del treball ímprobable que tot això ha suposat per a la curadora. I sobretot tindrà els textos poètics d'aquest escriptor i les variants probablement més importants dels seus poemes.

Aquests dos volums s'han convertit en una obra imprescindible no solament per als estudiosos de la literatura catalana, sinó fins i tot per al lector culte que vol conèixer una etapa de la cultura catalana molt més brillant del que fins no fa gaire ens podíem pensar.

Albert Rossich

OLLICH I CASTANYER, Imma; OCAÑA SUBIRANA, Maria; RAMISA I VERDAGUER, Maties; ROCAFIGUERA I ESPONA, Montserrat de: *A banda i banda del Ter. Història de Roda*. «L'entorn», 30. Eumo Editorial/ Ajuntament de Roda de Ter. Vic, 1995.

Dins la col·lecció «L'entorn», que comprèn obres de caràcter local i de la comarca d'Osona, trobem aquesta monografia històrica de Roda de Ter. Els autors estan directament vinculats a Roda i l'Esquerda, del qual Imma Ollich i Montse Rocafiguera en són codirectores i Maria Ocaña és la conservadora del Museu Arqueològic de l'Esquerda. Maties Ramisa és Doctor en Història Moderna i Contemporània, i el tema de la seva tesi fou *La guerra del francès al corregiment de Vic*.

Després d'un primer capítol a càrrec de Jordi Martí on es descriu l'entorn físic, el llibre s'estructura en quatre blocs, cadascun a càrrec d'un autor diferent: prehistòria i història antiga, medieval, moderna i contemporània. Els dos primers blocs estan centrats a l'Esquerda i els dos darrers, en el nucli actual de Roda. Aquestes quatre parts estan ben equilibrades, fet destacable si es té present que en estudis semblants sovint es dóna més importància a èpoques més recents.

Per elaborar aquest llibre s'han consultat les fonts directes, la bibliografia i l'arqueologia. Els autors han hagut de consultar arxius a Roda, Vic i Barcelona, sent especialment útil el Cartoral de Roda escrit el 1657 pel rector Mn. Jaume Marsal (1639-1651), que conté còpies i regests dels documents originals de l'escripció de Roda i es conserva a l'Arxiu Episcopal de Vic, però malauradament no es va poder consultar l'Arxiu Parroquial de Roda, que es creia que s'havia cremat durant la Guerra Civil i que va sortir a la llum arran de l'elaboració d'aquesta *Història de Roda*. La bibliografia sobre Roda també és dispersa, ja que hi ha estudis d'història general que citen Roda, autors locals que s'han interessat per temes concrets i els articles referits al jaciment de l'Esquerda.

D'aquest treball destaca el paper donat a l'arqueologia, que pren una importància poc usual en aquests treballs, propiciat per la manca de fonts directes i l'excel·lent treball dut a terme al jaciment arqueològic de l'Esquerda. L'arqueologia no només omple el buit de la documentació directa: demostra que l'arqueologia i els documents no només són compatibles sinó necessaris.

Faltava el treball que reunís aquesta informació i la sintetitzés: aquesta història de Roda des de la Prehistòria fins a l'actualitat, escrit amb un llenguatge clar, entenedor i amb nombroses fotografies i il·lustracions que la fan interessant a un públic no especialitzat, és una obra de referència i punt de partida per a futurs estudis sobre aspectes més concrets de la història de Roda.

ANGLADA, M. A., *et alii*, *Dones soles, 14 contes*, Editorial Planeta «Ramon Llull Narrativa», Barcelona, 1995.

ANGLADA, Maria Àngels, *Arietta*, Epíleg de Joan Bastardas, Columna «Àuria 60», Barcelona, 1996.

Poesia lírica. Imatges molt riques. Domini evident de la llengua, tant al servei d'un lirisme profund, com al d'una ironia finíssima.

ANGLADA, Maria Àngels, *Relats de mitologia. Els déus*, Il·lustracions de Carme Peris, Editorial Destino «Petit Dafi», Barcelona, 1995.

ANGLADA, Maria Àngels, *El violí d'Auschwitz*, Columna Edicions, S. A., Barcelona 1996 (9a edició).

BASTARDAS, Joan. Vd. Maria Àngels ANGLADA, *Arietta*.

BOSCH I RODOREDA, Andreu. Vd. Jacint VERDAGUER, *Totes les rondalles*.

BROWN, Kenneth - MELCHOR, Vicent de, *Vida i obra de Joan de Gualbes i Copons*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat «Textos i Estudis de Cultura Catalana» 45, Barcelona, 1995.

CALDERER, Lluís. Vd. Josep JUNYENT.